

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5455/2019
24.06.2021. година
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа Никола Томашевић, адвокат из ..., против тужене Eurobank АД из Београда, коју заступа Тамара Газдић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8027/16 од 26.01.2018. године, у седници већа одржаној дана 24.06.2021. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 8027/16 од 26.01.2018. године у потврђујућем делу става првог и ставу другом изреке и пресуда Вишег суда у Београду П 335/15 од 31.08.2016. године у потврђеном делу става другог изреке и ставу петом изреке и у наведеном делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 335/15 од 31.08.2016. године делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено да је апсолутно ништава одредба Уговора о стамбеном кредиту број .., закљученог између странака дана 23.01.2008. године и то у делу члана 2. под називом „камата“ став 3. којим је предвиђено да банка задржава право промене каматне стопе тј. да банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору без закључења посебног анекса мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке који регулишу висину и начин обрачуна камате и став 7. којим је предвиђено да у случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе у року њихове доспелости, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике, што је тужена дужна да призна и трпи. Истом пресудом у ставу другом изреке одбијен је тужбени захтев у преосталом делу којим је тужиља тражила да се утврди да је Уговор о стамбеном кредиту број .. од 23.01.2008. године апсолутно ништав у целисти. Ставом трећим изреке одбијен је приговор литиспенденције истакнут од стране тужене, ставом четвртим одбијен је предлог тужене за прекид поступка до правноснажног окончања парнице пред Трећим основим судом у предмету П 33002/13 и ставом петим изреке одређено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8027/16 од 26.01.2018. године, у ставу првом изреке преиначена је наведена првостепена пресуда и утврђено да су ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту бр. .. закљученог између странака 23.01.2008. године и то: у делу члана 2. под називом „рок“ став 1. којим је уговорено „да се обрачун и плаћање ануитета утврђених у плану отплате у CHF врши у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате“ у делу члана 2. под називом „камата“ став 6. којим је уговорено да „камату у складу са обрачуном из претходног става корисник кредита плаћа банци кроз месечне ануитете отплате у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате“ и у делу члана 7. став 2. којим је уговорено да износ месечног ануитета изражен у CHF корисник кредита плаћа у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате“ а у преосталом делу става другог изреке, којим је одбијен тужбени захтев да се уговор о стамбеном кредиту бр. .. од 23.01.2008. године, осим у делу из става првог изреке побијане првостепене пресуде и става првог изреке ове пресуде, утврди као ништав, као и у ставу петом изреке се потврђује а жалба тужиле одбија као неоснована. Истом пресудом у ставу другом изреке је одређено да свака странка сноси трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у делу којим се одбија жалба тужиле благовремено је изјавила ревизију тужилца због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у оспореном делу на основу члана 408. Закона о парничном поступку и налази да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању тужилца је као корисник кредита са туженом банком, као даваоцем кредита (за потребе рефинансирања раније узетог кредита код ProCredit банке) закључила уговор о стамбеном кредиту бр. .. дана 23.01.2008. године, којим је банка одобрила тужилци као кориснику кредита износ од 80.429,72 CHF у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан пуштања кредита у течај, а тужилца се обавезала да кредит врати у року од 324 месеца, исплаћујући месечне ануитете, као и камату по променљивој каматној стопи, која је у моменту закључења уговора износила тромесечни CHF либор плус 2,75% на годишњем нивоу. Чланом 2. под називом „рок“ ставом првим је уговорено да се обрачун и плаћање ануитета утврђених у плану отплате у швајцарским францима врши у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате, чланом 2. под називом „камата“ у ставу 3, тужена банка је задржала право промене каматне стопе тј. да банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита мењати уговорену висину каматне стопе у складу са актима њене пословне политике. У ставу 6. истог члана уговорено је да тако обрачунату камату корисник кредита плаћа кроз месечне ануитете отплате кредита у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате, а у ставу 7. да на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике. Чланом 7. ста 2. је уговорено да износ месечног ануитета изражен у CHF корисник кредита плаћа у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате. Тужена је у току периода отплате кредита више пута мењала каматну стопу у складу са актима своје пословне политике а након ступања на снагу Закона о заштити корисника финансијских услуга вратила је висину каматне стопе на иницијално уговорену 2,77%.

По уговору о кредиту тужена банка је уговорена средства кредита пустила у течај у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан исплате средстава, а тужила се као корисник кредита обавезала да отплаћује износе по уговору, дуговану главницу и камату по средњем курсу банке важеће на дан уплате.

На утврђено чињенично стање непобијаним делом другостепене пресуде утврђена је делимична ништавост уговора о стамбеном кредиту у односу на уговорену променљиву каматну стопу према актима пословне политике банке и уговарање различитих курсева валуте за обрачун обавеза уговорних страна. У преосталом делу одбијен је захтев за утврђење ништавости стамбеног кредита у целости оценом да ништаве одредбе не утичу на опстанак и правно дејство уговора, да нису испуњени законски услови из члана 105. став 1. Закона о облигационим односима, да у преосталом делу уговор није ништав и да промене курса швајцарског франка и његов евидентни раст није од значаја за ништавост већ евентуално раскид уговора због промењених околности у смислу члана 133. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда побијана одлука у оспореном делу је заснована на погрешној примени материјалног права услед чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Тужила је у току поступка оспорила пуноважност стамбеног кредита у целости истичући да је уговор закључен противно основним начелима облигационог права, да је изостала сагласност воља за закључење уговора са валутном клаузулом имајући у виду да су током отплате кредита наступиле околности и догађаји који су утицали на поваћање раста курса валуте у којој је уговорена отплата кредита. По оцени Врховног касационог суда нижестепени судови нису правилно и у потпуности оценили све околности од утицаја на то да ли су уговорне одредбе о стамбеном кредиту јасне и разумљиве, те да ли подлежу или не оцени непоштености, да ли је корисник кредита информисан о пословним ризицима и последицама закључења уговора са валутном клаузулом везивања висине обавезе за швајцарски франак, те да ли постоји очигледна несразмерна разлика између обавезе коју је тужила преузела по уговору о кредиту и динарског износа који је тужили исплаћен од стране банке 2008. године, без обзира што је другостепени суд утврдио ништавост уговорних одредба којима је регулисана променљива каматна стопа и разлика у курсу валуте и при обрачуну обавеза уговорних страна. Код неспорне чињенице да је од закључења уговора 2008. године до подношења тужбе 2015. године дошло до значајног раста курса швајцарског франка у односу на валуту евро и динар изостала је оцена разлога ништавости уговора, које суд има обавезу да цени и по службеној дужности.

Валутна клаузула, сагласно члану 34. став 8. Закона о девизном пословању и чл. 395. Закона о облигационим односима представља дозвољен правни посао уговарања у девизама у Републици Србији с тим што се плаћање врши у динарима по курсу валуте вредновања у тренутку испуњења обавеза. Валутна клаузула се може правно ваљано уговорити у циљу очувања једнакости узајамних давања. Међутим, ништава је одредба уговора о кредиту о индексирању динарског дуга применом курса швајцарског франка која није утемељена у поузданом писаном доказу да је банка пласирана динарска средства прибавила посредством сопственог задужења у тој валути и да је пре закључења уговора кориснику кредита доставила потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле. Основна функција уговарања валутне

клаузуле се исказује у очувању еквивалентности узајамних давања - једнакој тржишној вредности пласираних кредитних средстава у односу на враћени износ динарског дуга. Валутна клаузула није и не може да буде правни основ богаћења даваоца кредита – банке на штету корисника кредита, стицања несразмерне имовинске користи у односу на реалну тржишну вредност плаћеног динарског износа кредитних средстава. Валутна клаузула се може уговорити и преваљивањем валутног ризика на корисника кредита када се банка, давалац кредита на међународном тржишту задужила у одређеној страниј валути и преузела обавезу да враћање примељеног износа по том основу реализује у истој валути и тако прибављена девизна средства непосредно уступи потенцијалним корисницима кредита, сагласно члану 25. Закона о девизном пословању али је у том случају банка дужна да корисника кредита у писаној форми обавести на њему разумљив начин о основу примељеног курса валуте и економским последицама ризика који прихвата уговарањем такве клаузуле. Осим тога банка је дужна да корисника кредита писано упозори на могући раст курса CHF, а који би банка као финансијска организација могла и морала да предвиди и да о томе упозна корисника кредита пре закључења уговора, што је у складу са одредбама члана 12, 13, 14, 15. и 16. Закона о облигационим односима. Обавеза банке да поштено поступа и упозори корисника кредита на стварни ризик и економске последице, а које таква клаузула производи, произилази из одредби Закона о заштити потрошача и Закона о заштити корисника финансијских услуга.

Како је утврђење и оцена указаних околности за сада изостала, и тиме није поуздано утврђено постојање неспорне воље тужиле као корисника кредита за преузимање валутног ризика применом курса швајцарског франка, постојање законских услова за оцену пуноважности уговора у непоништену делу је остало спорно услед чега су нижестепене одлуке морале бити укинуте у оспореном делу.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити указане неправилности, утврдити наведене одлучне чињенице, поново оценити садржину уговора о стамбеном кредиту и донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци решења на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић